

Warszawa, dnia 8 lutego 2010 r.

RPO-638270-XVIII-7020/7015/09/MK

Informacja
o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich
w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych
lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia
Komendy Miejskiej Policji
w Bytomiu
(wyciąg)

I. Wprowadzenie.

W dniu 14 stycznia 2010 r. przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich, wykonując zadania Krajowego Mechanizmu Prewencji, udali się do pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Miejskiej Policji w Bytomiu (zwanym dalej PDOZ lub placówką), mieszczącej się przy ul. Rostka nr 14. Celem przeprowadzonych czynności było sprawdzenie na miejscu sposobu traktowania osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pod kątem ich ochrony przed torturami oraz okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem. W szczególności w toku wizytacji sprawdzono wykonanie zaleceń wystosowanych w wyniku poprzedniej wizytacji przedstawicieli RPO, która odbyła się w dniu 25 lutego 2008 r.

Przeprowadzając wizytację przedstawiciele Rzecznika:

- przeprowadzili rozmowę o funkcjonowaniu placówki i jej podstawowych problemach z funkcjonariuszami pełniącymi służbę;

- dokonali oglądu obiektu w tym: pokoi dla osób zatrzymanych, sanitariatów, pokoju lekarskiego, pokoju do przygotowywania i podgrzewania posiłków, dyżurki oraz magazynów do przechowywania pościeli;
- zapoznali się z prowadzoną dokumentacją, w tym:
 - książką przebiegu służby;
 - książką ewidencji osób zatrzymanych;
 - protokołami doprowadzeń (2009 r.);
- w oparciu o przygotowany wcześniej kwestionariusz, przeprowadzili na osobności rozmowę z dwoma zatrzymanymi, przebywającymi w PDOZ w czasie wizytacji.

Wstępne ustalenia, dokonane w oparciu o powyższe czynności, przekazano funkcjonariuszom pełniącym dyżur w dniu wizytacji.

II. Charakterystyka placówki.

Do placówki przywożone są osoby zatrzymane z obszaru Rudy Śląskiej, Chorzowa, Bytomia, Tarnowskich Gór, Świętochłowic oraz Katowic (okresowo). Pojemność PDOZ wynosi 22 miejsca. W dniu wizytacji przebywały w niej 3 osoby zatrzymane.

Opłata za pobyt osoby doprowadzonej do wytrzeźwienia wynosi 150 zł. Kwota powyższa została ustalona w drodze decyzji Komendanta Wojewódzkiego Policji w Katowicach z dnia 6 lipca 2004 r.

III. Ogląd wizytowanej placówki.

W skład pomieszczeń placówki wchodzi: 8 pokoi dla zatrzymanych, pokój dyżurnego wraz z pomieszczeniem socjalnym, pokój do przygotowywania posiłków (wraz ze zmywalnią naczyń), natrysk, ubikacje (na parterze i piętrze), pokój lekarski, magazyny pościeli: czystej i brudnej .

Sygnalizacja przyzywowa, której przycisk umieszczono przy drzwiach w każdym z pokoi dla zatrzymanych, w dniu kontroli była sprawna.

Korytarze PDOZ wymalowano do wysokości 1,5 m. farbą olejną, podłogę wyłożono glazurą.

Pokój dyżurnego połączono z pokojem socjalnym. Jego wyposażenie stanowią szafy na akta, biurko, szafki, krzesła, sprzęt komputerowy oraz telewizor. Część mebli została w 2009 r. wymieniona, odmalowano również ściany.

Pokój socjalny wyposażono w 2 fotele, 2 szafki oraz telewizor, znajduje się w nim również drewniana szafa, przeznaczona do przechowywania depozytu. Jeden depozyt przeznaczony został dla osób chorych zakaźnie.

Pokoje dla zatrzymanych wyposażone zostały w drewniane prycze do spania oraz w stoły i taborety (przymocowane do podłoża). Stan techniczny opisywanych pomieszczeń należy uznać za bardzo zły. Ze ścian nie usunięto wulgarnych napisów, wydrapanych lub nanoszonych przy użyciu zapalek bądź zapalniczek przez zatrzymanych. Z informacji uzyskanych od funkcjonariuszy pełniących dyżur wynika, iż w 2009 r. przeprowadzono remont jednego pokoju, jednak ściany na nowo zostały zniszczone przez zatrzymanych.

Wentylację grawitacyjną w pokojach znajdujących się na parterze należy uznać za niewystarczająco sprawną – w pomieszczeniach tych w trakcie wizytacji panował nieprzyjemny odór. Również oświetlenie należy uznać za niewystarczające do czytania i pisania.

Uwagę wizytujących zwrócił fakt, iż pokoje, w których podczas dokonywania kontroli nikt nie przebywał, nie były posprzątane. Na stołach znajdowały się pełne popielniczki oraz resztki spożywanych posiłków. Funkcjonariusze pełniący służbę nie potrafili wskazać, w jakich godzinach odbywa się sprzątanie pomieszczeń przez osoby zatrudnione do sprzątania Komendy Policji i PDOZ.

Wyposażenie pokoju lekarskiego stanowią szafy, kozetka, biurko, 2 krzesła, umywalka oraz szafka na lekarstwa, w której znajdowały się wyłącznie podstawowe środki dezynfekcyjne.

Pokój do przygotowywania i podgrzewania posiłków, połączony ze zmywalnią naczyń, wyposażono w kuchenkę mikrofalową, kuchnię gazową, lodówkę, zlewozmywak, zmywarkę, stół oraz szafki. Podłogę wyłożono linoleum, ściany wymalowano farbą olejną do wysokości 1,5 m. Posiłki dla zatrzymanych dostarczane są codziennie przez podmiot zewnętrzny. Na śniadanie i kolację wydawany jest chleb i wędlina lub inne dodatki (miód, dżem, sery), porcjowane przez funkcjonariuszy.

Obiad składa się z dwóch dań – zupa dostarczana jest w termosie, drugie danie w pojemnikach jednorazowego użytku (przywożonych w termosie).

Magazyn czystej pościeli znajduje się na piętrze. Wyposażono go w regały. W dniu kontroli znajdująca się w nich pościel, czyste materace, zagłówki i koce były uporządkowane. Część pościeli oraz ręczniki przechowywana jest również w zamkniętej szafie wnękowej, znajdującej się na korytarzu na parterze. Pościel brudną umieszcza się w drewnianej skrzyni, znajdującej się przy klatce schodowej. Odrębną przegrodę przeznaczono na pościel używaną przez osoby chore zakaźnie.

Ściany pokoi sanitarnych wyłożono glazurą, podłogę terakotą. Dopływ ciepłej wody zapewniają elektryczne bojlerki. W ubikacji na parterze do użytku osób zatrzymanych przeznaczono pisuar oraz umywalkę. W pomieszczeniu tym znajduje się również zabudowana kabina, używana wyłącznie przez funkcjonariuszy pełniących dyżur. Ubikację na piętrze wyposażono w dwie kabiny z miskami ustępowymi, wyodrębnionymi za pomocą ścianek działowych o wysokości 1 m. oraz dwie umywalki. Natryski dla zatrzymanych znajdują się na parterze. Wyodrębniono dwa stanowiska prysznicowe, podłogi i ściany wyłożono glazurą. W dniu kontroli, w opisywanych pomieszczeniach znajdowało się mydło, nie było natomiast ręczników.

IV. Analiza dokumentacji.

Od 2008 r., książka osób zatrzymanych prowadzona jest w formie elektronicznej. Oprócz powyższego, prowadzona jest dokumentacja odręczna.

Książka przebiegu służby zawiera ponumerowane strony, prowadzona jest w sposób czytelny i precyzyjny. Z taką samą starannością wypełniane są protokoły doprowadzeń. Wszelkie poprawki lub skreślenia zostają zawsze podpisane i opatrzone datą przez dokonujących je funkcjonariuszy.

V. Ocena traktowania zatrzymanych.

Osoby zatrzymane, doprowadzone do PDOZ, zostają zapoznane z regulaminem pobytu w placówce, znajdującym się na drzwiach pokoju dyżurnego. Fakt zapoznania potwierdzany jest podpisem w protokole zatrzymania. Placówka posiada regulamin

przetłumaczony na języki obce (angielski, niemiecki, francuski, hiszpański, rosyjski, wietnamski, bułgarski, arabski, rumuński).

W przypadku przyjmowania do PDOZ kobiet, czynności związane z przyjęciem dokonywane są każdorazowo przez policjantkę Komendy Miejskiej Policji w Bytomiu.

W placówce wyodrębniono pokój, w którym umieszczane są kobiety oraz pokój przeznaczony do umieszczania w nim osób, które nie ukończyły 18 lat. Wyznaczono także pokój przeznaczony dla osób chorych zakaźnie.

W większości przypadków, zatrzymani zostają doprowadzeni do PDOZ po przeprowadzeniu badań lekarskich. W przypadku zaistnienia nagłej dolegliwości wzywane jest pogotowie. Według informacji uzyskanej od funkcjonariuszy, badanie odbywa się w ich obecności. W opinii wizytujących, ze względu na zachowanie tajemnicy lekarskiej, funkcjonariusz nie powinien uczestniczyć w badaniu.

Według wyjaśnień funkcjonariuszy, osobom zatrzymanym umożliwia się, w miarę możliwości, zakupienie z własnych środków pieniężnych wyrobów tytoniowych, prasy, przedmiotów osobistego użytku oraz leków, które mogą być udostępnione za zgodą lekarza.

W wizytowanej placówce nie jest prowadzona odrębna dokumentacja dotycząca wypadków nadzwyczajnych. Od 2008 r. wydarzył się jeden taki wypadek, polegający na samookaleczeniu (połyk).

VI. Dane z przeprowadzonych rozmów.

W oparciu o przygotowany wcześniej kwestionariusz, przeprowadzono dwie rozmowy z osobami zatrzymanymi. Osoby te zwróciły uwagę na bardzo zły stan pomieszczeń.

Stan zdrowia zatrzymanych, według ich oceny, był dobry, w trakcie pobytu w placówce nie zaistniała zatem potrzeba korzystania z opieki lekarskiej.

Osoby zatrzymane otrzymały napoje w postaci kawy i wody. Nie skorzystały one natomiast z prawa do spożycia posiłku - o takiej możliwości zostały poinformowane. Zatrzymanym umożliwiono palenie w pokojach dla osób zatrzymanych.

Warunki utrzymania higieny osobistej nie wzbudziły zastrzeżeń respondentów. W toku rozmów podniesiono natomiast uwagi wobec warunków do spania, negatywnie oceniając stan materacy oraz brak prześcieradeł.

Nadto jedna z osób z którymi przeprowadzono wywiad wskazała, iż brak jest możliwości dokonania zakupów z własnych środków pieniężnych.

Osoby zatrzymane nie zgłosiły uwag wobec sposobu zatrzymania oraz zachowania funkcjonariuszy Policji, w szczególności traktowania przez funkcjonariuszy Policji w czasie pobytu w PDOZ.

Potwierdzono fakt zapoznania z Regulaminem.

Nie zostały również w trakcie rozmów ujawnione informacje, który mogłyby uzasadniać domniemanie nielegalności zatrzymania, bądź niezachowania wymogów przewidzianych przepisami Kodeksu postępowania karnego.

VII. Wnioski i zalecenia.

Czynności przeprowadzone przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich pozwoliły na stwierdzenie, iż w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Miejskiej Policji w Bytomiu nie odnotowano przypadków nieludzkiego traktowania i karania.

Przeprowadzony ogląd placówki, połączony z analizą dokumentacji, pozwala uznać, iż konieczne jest:

1. znaczne dofinansowanie PDOZ w Bytomiu. Komendant Główny Policji, a następnie Komendant Wojewódzki Policji, jako bezpośredni dysponenti środków finansowych, powinni rozważyć uwzględnienie remontu placówki w planie inwestycji na najbliższy okres. Remont większości pomieszczeń, a w szczególności pokoiów dla zatrzymanych, należy uznać za absolutnie konieczny, mając na uwadze bardzo zły stan ścian oraz panujący w pokojach na parterze odór.;
2. zapewnienie oświetlenia odpowiedniego do czytania i pisanie, zgodnie z § 7 ust. 1 pkt. 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 października 2008 r., w sprawie pomieszczeń w jednostkach organizacyjnych Policji przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub

- doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, zwanego dalej rozporządzeniem;
3. każdorazowe umożliwianie dokonania z własnych środków pieniężnych wyrobów tytoniowych, prasy, przedmiotów osobistego użytku służących do utrzymania higieny osobistej, zgodnie z § 11 ust. 1 pkt. 8 regulaminu pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, stanowiącego załącznik do rozporządzenia;
 4. regularne sprzątanie pokoi dla zatrzymanych, w szczególności systematyczne opróżnianie popielniczek i usuwanie pozostałości żywności;
 5. każdorazowe przeprowadzanie badań lekarskich zatrzymanych, bez obecności funkcjonariusza Policji, ze względu na konieczność zachowania tajemnicy lekarskiej.

W odpowiedzi na powyższe zalecenia, Komendant Miejski Policji w Bytomiu wskazał na brak środków finansowych koniecznych do przeprowadzenia gruntownego remontu pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz wymienił naprawy, które udało się wykonać w roku 2009 - odnowienie pokoju do przygotowywania posiłków, dwóch pokoi służbowych, toalety na parterze oraz jednego pokoju dla zatrzymanych.

W odniesieniu do zalecenia wskazującego na konieczność systematycznego sprzątania pokoi, Komendant Miejski Policji wskazał, iż czynności te są wykonywane codziennie, jednak nie o stałych godzinach (z uwagi na dużą ilość osadzonych przebywających w PDOZ).

Odnosnie zalecenia dotyczącego dokonywania badań osób zatrzymanych bez obecności funkcjonariusza Policji, podjęto decyzję, iż policjanci będą udzielać asysty lekarzowi wyłącznie na jego wyraźną prośbę.

Ponadto, Komendant Miejski wskazał, iż w roku 2008 trzykrotnie a w roku 2009 dwukrotnie, występował do Komendanta Wojewódzkiego Policji w Katowicach z wnioskiem o przeprowadzenie gruntownego remontu PDOZ w Bytomiu.

Jednocześnie należy wskazać, iż do zaleceń powizytacyjnych odniósł się również Komendant Wojewódzki Policji w Bytomiu. Treść jego odpowiedzi jest tożsama z odpowiedzią otrzymaną z Komendy Miejskiej Policji w Katowicach. Podkreślono w niej, iż została opracowana dokumentacja projektowo – wykonawcza kompleksowego remontu PDOZ w Bytomiu – koszt inwestycji określono na 650 tys. zł. Na chwilę obecną, z powodu ograniczonych środków finansowych, Komenda Wojewódzka Policji nie jest jednak w stanie przeprowadzić tego remontu.